

ПАРХОМІВКА — село Вінницького (до липня 2020 — Іллінецького) району Вінницької області. У травні 2016 у складі Хрінівської сільської ради зараховано до Іллінецької міської громади. П. знаходиться на р. Кальничка (притока Собу, басейн [Південного Бугу](#)), за 80 км від Вінниці, 15 км від м. Іллінці та 4,5 км від автошляху Вінниця — пункт контролю Кучурган. Площа 1,54 км². За переписом населення 2001, проживали 473 особи; станом на 1 січня 2024 — 301 особа; переважно українці.

У 1-й половині 19 ст. за близько 1 км на схід від П. виявлено давньоруське городище (нині пам'ятка археології національного значення). 1959 П. Хавлюк провів на ньому розвідкові розкопки, матеріали яких зберігають у Вінницькому краєзнавчому музеї. Просте мисове городище розміщене на високому плато, що з північного боку похило спускається в долину малої р. Василівка. З напольного боку захищене могутнім валом до 8 м заввишки, у західній частині додатково — глибоким і широким ровом. Городище в діаметрі майже кругле, по лінії північ/південь — 80 м, по лінії захід/схід — 74 м. Під час дослідження була зібрана товстостінна ліпна кераміка, орнамент якої складається із паралельних ліній, інколи хвилястих. Посуд представлений горщиками, вінчиками яких слабко відігнуті, деякі зовсім прямі, у верхній частині закруглені, та сковорідками з низькими краями. Культурний шар городища нерівномірний, найбільший він у західній частині й досягає 0,3—0,4 м. Є також 3 пам'ятки археології місцевого значення — поселення трипільської та зарубинецької культур і пізньоскіфського часу.

П. виникла в часи козаччини. Жителі брали участь у Визвольній війні під проводом Б. Хмельницького та багатьох селянсько-козацьких повстаннях і гайдамацькому русі. У навколишніх лісах діяв повстанський загін А. Волинця. За Андрусівським перемир'ям 1667 П. залишилася у складі Польщі. 1672—99 —

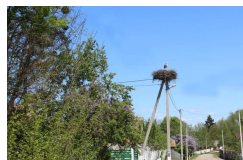
під владою Османської імперії. За 2-м поділом Польщі 1793 відійшла до Російської імперії. 1796—1925 — у складі Київської губ.; 1795—1923 — Липовецького пов. У 18 ст. П. була частиною Дашівського маєтку графа Плятера. Згодом ці землі перейшли до Потоцьких. Потім належали Левицьким і Ярошинським. Після скасування кріпацтва у П., що належала до Жаданівської волості, почали розвиватися ремісничі промисли. Тут виробляли сани з гнутими полозками, які цінували далеко за межами села, займалися ткацтвом, килимарством, чоботарством та ін. Станом на 1885 були 154 двори, мешкали 900 осіб, діяли 2 церкви. Під час воєнних дій 1918—20 влада неодноразово змінювалася. Від березня 1923 до березня 1925 — у складі Уманської, у квітні—травні 1925 — Гайсинської, від червня 1925 до вересня 1930 — Вінницької округ; від 1932 — Вінницької обл.; 1923—25 — Оратівського, 1925—31, 1935—59 — Дашівського, 1931—35, 1959—62, 1965—2020 — Іллінецького, 1962—65 — Гайсинського, від 2020 — Вінницького р-нів. 1923 було 348 дворів, проживала 1471 особа. Жителі потерпали від голодомору 1932—33 (освячено пам'ятний знак), зазнали сталінських репресій. Від липня 1941 до березня 1944 — під німецькою окупацією. Взимку 1943 німецький каральний загін спалив у селі 87 хат та розстріляв 81 мешканця. На фронтах 2-ї світової війни загинули 107 воїнів-земляків (встановлено пам'ятник). 1952 тут було 308 дворів, проживало 1026 осіб. 1861—2006 функціонувала початкова школа. Нині діють дитсадок, клуб і фельдшерський пункт.

Рекомендована література

1. Рудник О. Надсобський край — Іллінецький район. В., 2021.

[Н. І. Стойко, О. Є. Тищик](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Пархомівка / Н. І. Стойко, О. Є. Тищик // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-891837>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).